

Izvorni naučni članak

UDK: 336.2

doi:10.5937/ekonhor2602179D

RAZUMEVANJE RAZLIKE IZMEĐU ZAKONSKIH I EFEKTIVNIH STOPA POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA: ULOGA PORESKIH PODSTICAJA U ZEMLJAMA OECD-A

Jadranka Đurović Todorović¹, Marina Đorđević¹, Milica Ristić Cakić^{1*} i Branimir Kalaš²

¹Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet, Republika Srbija

²Univerzitet u Novom Sadu, Ekonomski fakultet u Subotici, Republika Srbija

Ova studija analizira jaz između zakonske i efektivne stope poreza na dobit preduzeća, pri čemu se poreski podsticaji identifikuju kao ključni faktor tog odstupanja. Cilj je da se kvantifikuje veličina jaza i ispita odnos između zakonskih i efektivnih stopa u zemljama OECD-a u periodu 2000-2022. Metodološki okvir zasniva se na modelu *Devereux-Griffith* i uključuje deskriptivnu statistiku, t-testove i korelacionu analizu. Empirijski nalazi pokazuju da poreski podsticaji značajno oblikuju efektivnu poresku stopu, čime doprinose njenom razlikovanju od zakonske. Analiza potvrđuje pozitivnu korelaciju između ovih stopa i otkriva statistički značajnu razliku u pojedinim godinama. Dobijeni rezultati doprinose literaturi o poreskoj politici i nude praktične smernice za kreatore politika u pogledu smanjenja jaza između zakonske i efektivne stope i unapređenja transparentnosti poreskih podsticaja.

Ključne reči: porez na dobit preduzeća, zakonska stopa, efektivna stopa, poreski podsticaji, OECD

JEL Classification: H25, H32, O38

UVOD

Porez na dobit preduzeća predstavlja jedan od najznačajnijih oblika oporezivanja, koji može imati ključnu ulogu u podsticanju privrednog rasta i razvoja (Đurović Todorović, Đorđević, Mirović, Kalaš & Pavlović, 2024; Ristić Cakić, Kalaš, Đurović Todorović & Đorđević, 2025). Zbog toga je

obezbeđivanje efikasne administracije i naplate ovog poreza od izuzetne važnosti. Postojeće razlike između efektivnih i zakonskih poreskih stopa ukazuju na probleme povezane sa usklađenošću poreske politike i naplatom javnih prihoda (Schaffer & Turley, 2019). Ove razlike često odražavaju šire izazove u upravljanju porezima, uključujući nedostatke u poštovanju poreskih propisa i strateško korišćenje poreskih podsticaja od strane multinacionalnih kompanija. Budući da su efektivne poreske stope oblikovane poreskim podsticajima, stepen ovih razlika u velikoj meri zavisi od broja poreskih podsticaja i načina na koji su oni strukturirani.

* Korespondencija: M. Ristić Cakić, Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet, Trg Kralja Aleksandra Ujedinitelja, 18000 Niš, Republika Srbija;
e-mail: milica.ristic@eknfak.ni.ac.rs

Ova studija analizira razliku između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit, pri čemu identifikuje poreske podsticaje kao ključni faktor koji utiče na nastanak ove razlike. Istraživanje je usmereno na analizu poreskih podsticaja koji predstavljaju značajan element u formiranju efektivnih poreskih stopa. Cilj studije jeste da ispita razliku između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit u zemljama OECD-a, proceni veličinu ovog odstupanja i analizira odnos između dve navedene stope. Istraživanje obuhvata period od 2000. do 2022. godine i primenjuje metodološki pristup koji kombinuje deskriptivnu statistiku, *t*-testove i analizu korelacije zasnovanu na *Devereux-Griffith* modelu. Rezultati istraživanja ukazuju na to da poreski podsticaji imaju značajnu ulogu u oblikovanju efektivne poreske stope, čime doprinose razlici između zakonskih i efektivnih stopa. Sprovedena statistička analiza potvrđuje postojanje jasne i pozitivne povezanosti između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit (*Pearson*-ov koeficijent korelacije u 2022. godini iznosi 0,56; $p < 0,05$). Takođe, utvrđeno je postojanje statistički značajne razlike između ovih stopa u određenim godinama (na primer, 2021. godine: $t(29) = 3,162$; $p < 0,05$). Ovo istraživanje pruža značajan uvid u odnos između poreske politike, poreskih podsticaja i efektivnog poreskog opterećenja, nudeći korisne smernice kreatorima poreske politike u procesu optimizacije poreskih sistema. Pored toga, rezultati mogu doprineti smanjenju razlike između zakonskih i efektivnih stopa, kao i unapređenju transparentnosti poreskih podsticaja.

Poreski podsticaji ostaju otvoreno pitanje u stručnoj literaturi, jer kreatori fiskalnih politika odlučuju da li će ih uvesti ili ne (McIntyre, 2017). Politika poreskih podsticaja obuhvata mere i instrumente državne intervencije usmerene na podsticanje rasta i razvoja (Đurović Todorović, Đorđević & Ristić, 2018; Đurović Todorović, Ristić Cakić & Starčević, 2022). Poreski podsticaji se mogu definisati kao pogodnosti koje imaju za cilj da promene poslovno okruženje poreskih obveznika, sa krajnjim ciljem povećanja njihovih investicija. Takođe, poreski podsticaji se mogu shvatiti kao mehanizmi koji umanjuju poresko opterećenje preduzeća, čime utiču na njihovo ponašanje i podstiču ih da investiraju u određene sektore ili regione (Kigen,

2011). Poreski podsticaji u okviru poreza na dobit preduzeća predstavljaju najvažniji oblik poreskih podsticaja, koji se koristi u svim zemljama, bez obzira na nivo njihovog razvoja (Easson, 2004). Na značaj upravljanja ovim podsticajima posebno je ukazano 2011. godine, kada su Međunarodni monetarni fond, Ujedinjene nacije, OECD i Svetska banka zajednički izvestili da je efikasna politika poreskih podsticaja na dobit preduzeća od suštinskog značaja za zemlje u razvoju (International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations & World Bank, 2011). Posebno je istaknuto da efektivnost poreskih podsticaja može biti ugrožena ukoliko se oni dodeljuju široko, čime se povećava rizik od zloupotreba i mogućeg gubitka poreskih prihoda. Donosiocima odluka tada su date smernice o tome da li da uvide poreske podsticaje i kako ih najefikasnije dizajnirati.

Broj poreskih podsticaja u velikoj meri određuje razliku između zakonskih i efektivnih poreskih stopa. Ova razlika može ugroziti prikupljanje poreskih prihoda i ukazati na neefikasnost sistema poreza na dobit preduzeća, kao i na prisustvo poreske evazije. Zbog toga ovaj rad razmatra poreske podsticaje kao ključni element poreza na dobit preduzeća. Cilj istraživanja jeste da ispita razliku između zakonske i efektivne stope poreza na dobit preduzeća u zemljama OECD-a, proceni njen obim i analizira odnos između ove dve stope. U okviru rada biće testirane sledeće hipoteze:

- H1: Postoji statistički značajna razlika između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit preduzeća u zemljama OECD-a.
- H2: Poreski podsticaji značajno utiču na formiranje efektivne poreske stope, doprinoseći razlici između zakonske i efektivne stope poreza na dobit preduzeća.
- H3: Zakonske i efektivne poreske stope su pozitivno povezane.

Hipoteze će biti testirane na uzorku zemalja članica OECD-a u periodu od 2000. do 2020. godine, uz primenu deskriptivne statistike, *t*-testova i analize korelacije. Struktura rada sastoji se od četiri glavna

dela, pored uvoda i zaključka. Prvi deo prikazuje relevantna istraživanja o poreskim podsticajima u domenu poreza na dobit preduzeća, koja ukazuju na to da su oni značajan faktor u određivanju nivoa efektivnih poreskih stopa i postojanja razlike između zakonskih i efektivnih stopa. U drugom delu objašnjava se uticaj poreskih podsticaja na efektivno poresko opterećenje. Treći deo se bavi procenom razlike između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit preduzeća. U četvrtom delu ispituje se odnos između ovih stopa i značajnost tog odnosa. Zaključak sadrži preporuke za donosiocima poreske politike.

PREGLED LITERATURE

Uticaj poreskih podsticaja na investicije i privredni rast

Privredni rast je složen i dugoročan proces (Gligorić Matić & Jovanović Gavrilović, 2022). Broj poreskih podsticaja koje poreski sistem omogućava zavisi od toga da li država ima za cilj da podstakne privredni rast, razvije određene oblasti ili pruži podršku određenom poreskom obvezniku (Šimović & Bratić, 2009). Sve veći broj zemalja u razvoju pokazuje interesovanje za uvođenje poreskih podsticaja usmerenih ka investicijama, razvoju i inovacijama (Crespi, Giuliadori, Giuliadori & Rodriguez, 2016). Korišćenje poreskih podsticaja za podsticanje investicija takođe je poznat instrument u mnogim zemljama, iako su empirijski dokazi o efikasnosti ove politike prilično neubedljivi (Zee, Stotsky & Ley, 2002).

Neki savremeni autori tvrde da poreski podsticaji ne dovode nužno do većeg priliva stranih direktnih investicija, te da strane direktne investicije ne generišu uvek privredni rast i razvoj (Brauner, 2013; Viet Le & Elliott, 2023). Ipak, pojedini primeri (poput Kine), pokazuju da dobro osmišljeni poreski podsticaji mogu doprineti visokoj stopi investicija i postati jedan od glavnih pokretača privrednog razvoja. Ovi nalazi ukazuju da poreski podsticaji mogu imati značajan, ali ne uvek konzistentan uticaj na privredni rast, što

otvara pitanje njihove dugoročne efikasnosti. Upravo na tom mestu razvija se druga struja literature koja ističe njihove nedostatke i ograničenja.

Kritike poreskih podsticaja i njihova ograničenja

Iako se poreski podsticaji često posmatraju kao instrument za povećanje pravičnosti i konkurentnosti (Callihan, 1994; Đurović Todorović *et al*, 2018), deo literature ih navodi kao nepravedna i neefikasna rešenja za podsticanje ekonomske aktivnosti, ističući da unose distorzije, stvaraju "teret viška subvencija" i dovode do različitih efektivnih poreskih opterećenja za preduzeća slične ili iste ekonomske snage.

Njihova selektivna priroda podriva neutralnost poreskog sistema, dok složenost i visoki administrativni troškovi dodatno ograničavaju njihovu primenu (Appelt, Bajgar, Criscuolo & Galindo-Rueda, 2025). U literaturi se često nazivaju "poreskim rashodima" jer smanjuju prihode od poreza na dobit i zahtevaju stalni nadzor poreskih organa (Brauner, 2013). Takođe, postoje dokazi da poreski podsticaji ne uspevaju da dugoročno privuku kvalifikovanu radnu snagu ili značajne strane direktne investicije (Ivanov, 2018).

Polazeći od ovih kritika, savremena literatura sve više pomera fokus ka specifičnim oblicima poreskih podsticaja, posebno zelenim i podsticajima za istraživanje i razvoj, koji se posmatraju kao odgovor na izazove održivog razvoja i tehnoloških inovacija.

Zeleni i R&D poreski podsticaji

Savremena literatura ističe ulogu poreskih podsticaja u procesu zelene transformacije i inovacija.

Sve je češća primena poreskih podsticaja usmerenih na zaštitu životne sredine (Zeng, Ji & Huang, 2025). Rastući broj istraživanja bavi se ocenom efikasnosti poreskih podsticaja i njihovim uticajem na zelenu transformaciju. Na taj način se stvaraju povoljni uslovi za održive investicije. Takođe, poreski podsticaji za istraživanje i razvoj postali su jedan od primarnih

instrumenata kojima se preduzeća podstiču na ulaganje u istraživanje i razvoj (Appelt *et al*, 2025).

Rast interesovanja za zaštitu životne sredine doveo je do uvođenja poreskih podsticaja usmerenih na razvoj obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih tehnologija (Zeng *et al*, 2025; Yin, Zhang, Cai, Zhang & Zhu, 2025). Ovi podsticaji povezani su sa ispunjavanjem ciljeva održivog razvoja i ESG (Environmental, Social and Governance) standarda. Poseban značaj imaju poreski podsticaji za istraživanje i razvoj, koji su postali dominantan instrument podsticanja inovacija u zemljama OECD-a. S. Appelt *et al* (2025) pokazuju da mikro i makro dokazi nisu uvek konzistentni, ali da dobro osmišljeni podsticaji mogu značajno povećati ulaganja u istraživanje i razvoj. Slično, J. F. Sapor i E. R. H. Kusuma (2025) naglašavaju da poreska politika mora biti integrisana sa drugim fiskalnim merama, poput subvencija i "zelenog finansiranja", kako bi se postigli ciljevi održivog razvoja.

Ova najnovija istraživanja pokazuju da poreski podsticaji, iako često kritikovani, ostaju nezaobilazan instrument fiskalne politike, pri čemu se njihov značaj sve više meri kroz doprinos održivosti i inovacionim kapacitetima, a ne samo kroz tradicionalni uticaj na investicije.

UTICAJ PORESKIH PODSTICAJA NA JAZ IZMEĐU ZAKONSKE I EFEKTIVNE STOPE POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA U ZEMLJAMA OECD-A

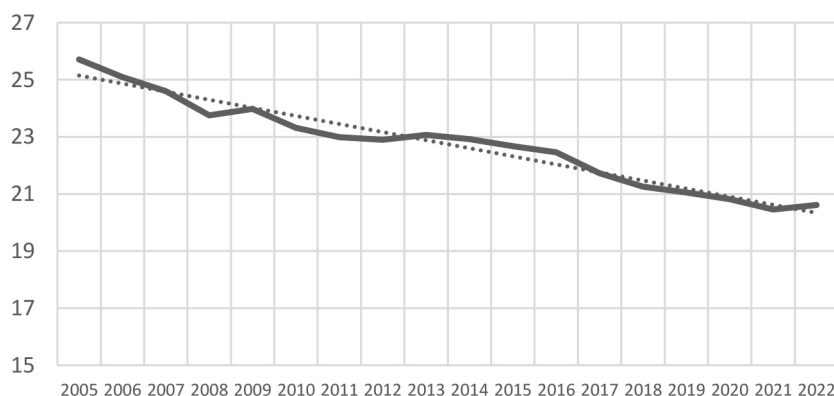
Relevantnost poreskih podsticaja u okviru OECD-a potvrđuju i strukturne reforme sprovedene u državama poput Sjedinjenih Američkih Država, Japana i Švajcarske, koje su implementirale konkurentne preferencijalne poreske režime radi privlačenja stranih ulaganja i podsticanja kapitalnih tokova. Takve fiskalne mere intenziviraju divergencije u sistemima korporativnog oporezivanja, zbog čega poreski podsticaji poprimaju međunarodnu dimenziju i postaju predmet globalne poreske konkurencije. Radi kvantitativne analize kretanja

efektivne stope poreza na dobit, procene jaza u odnosu na zakonsku stopu i ispitivanja njihove međuzavisnosti, primenjene su odgovarajuće statističke procedure, uključujući deskriptivnu statistiku, *t*-testove i korelacionu analizu.¹

Podaci koji su uporedivi na nivou analiziranih zemalja preuzeti su iz izveštaja Centra za evropska istraživanja (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung - ZEW, 2025). Iako korišćeni metodološki okvir, zasnovan na *Devereux/Griffith* modelu u kombinaciji sa deskriptivnom statistikom, *t*-testovima i korelacionom analizom, omogućava pouzdanu procenu razlike između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit u zemljama OECD-a, postoje određena ograničenja koja treba imati u vidu.

Prvo, izračunavanje efektivnih poreskih stopa zasniva se na modeliranim pretpostavkama koje ne odražavaju u potpunosti kompleksnost nacionalnih poreskih sistema i različite oblike poreskih podsticaja. Samim tim, moguće je odstupanje između izračunatih i stvarno plaćenih efektivnih poreskih stopa. Drugo, analiza je fokusirana na agregatni nivo i uporedivost podataka među zemljama OECD-a, dok mikroekonomski aspekti (npr. na nivou preduzeća ili sektora) nisu obuhvaćeni. Time se gubi uvid u heterogenost efekata poreskih podsticaja među različitim industrijama i tipovima preduzeća. Treće, primenjene statističke tehnike (*t*-test i *Pearson*-ova korelacija) omogućavaju uvid u postojanje razlike i povezanosti, ali ne i u kauzalne odnose između varijabli. Drugim rečima, rezultati pokazuju vezu između zakonskih i efektivnih stopa, ali ne mogu objasniti smer i mehanizme uzročnosti. Na kraju, obuhvaćen je period 2000-2022. godine, ali pojedine specifične okolnosti (npr. efekti globalne finansijske krize ili pandemije COVID-19) mogu privremeno narušiti uobičajene obrasce, što ograničava mogućnost generalizacije rezultata za druge vremenske horizonte.

Slika 1 prikazuje prosečnu efektivnu stopu poreza na dobit preduzeća u zemljama članicama OECD-a, iz čega se može zaključiti da poreske politike variraju među državama članicama OECD-a. Estonija ima najnižu efektivnu poresku stopu, a Japan najvišu.

Slika 1 Trend kretanja prosečne efektivne stope poreza na dobit preduzeća u zemljama OECD-a (u %)

Izvor: Autori, na osnovu ZEW (2025)

Zanimljivo je da su Sjedinjene Američke Države u periodu od 2005. do 2018. godine imale najvišu efektivnu poresku stopu, koja je, nakon reformi usmerenih na repatrijaciju prihoda iz inostranstva i podsticanje ekonomije, značajno smanjena. Trend prosečne efektivne poreske stope u zemljama članicama OECD-a u periodu od 2005. do 2022. godine pokazuje tendenciju opadanja. Na Slici 1 može se uočiti blago smanjenje efektivnog poreskog opterećenja.

Za razliku od tržišta EU, zemlje članice OECD-a se u znatno većoj meri oslanjaju na finansijske podsticaje. Razlog za ovakvu politiku je njihova fleksibilnost, koja razlikuje ove podsticaje od poreskih podsticaja. Značajni poreski podsticaji uvedeni su krajem 2008. godine kako bi se ublažile posledice krize. Tada su Sjedinjene Američke Države kreirale svoju politiku oporavka od krize kroz uvođenje novih poreskih podsticaja, uključujući podsticaje za ubrzanu amortizaciju. Ova politika je dala dobre rezultate, s obzirom na to da je redizajniranje poreskih podsticaja bilo efikasno tokom globalne finansijske krize.

Pored posebnih poreskih režima, koji se koriste u zemljama OECD-a za konkurenciju za kapital, može se reći da je i usklađivanje poreskih pravila ovde poželjan trend.

U zemljama OECD-a, najveći broj reformi dogodio se 2009. godine, nakon Globalne ekonomske krize. U periodu od 2009. do 2020. godine, efektivne poreske stope su postepeno opadale kako bi se ublažile posledice krize i podstakla ekonomska aktivnost. Najveća smanjenja efektivnog poreskog opterećenja u periodu od 2005. do 2020. zabeležena su u Grčkoj (-9,5% u 2010.), Turskoj (-9,1% u 2006.) i Sjedinjenim Američkim Državama (-9% u 2019.). Najveći porast efektivne poreske stope zabeležen je u Grčkoj (+8,7% u 2009.).

Godine koje su usledile nakon krize izazvane pandemijom COVID-19 značajno su se razlikovale od prethodnih. Najnovija analizirana godina pokazala je najveći broj promena u efektivnim poreskim stopama među zemljama članicama OECD-a. Ova dinamika prilagođavanja poreskih politika,

Tabela 1 Intenzitet poreske konkurencije u zemljama OECD-a (broj promena efektivne poreske stope)

Godina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	*
Ukupan broj promena	15	16	15	17	13	13	13	14	15	15	12	16	13	11	6	204

Izvor: Autori

usmerenih ka smanjenju poreskog opterećenja i stvaranju povoljnijih uslova, uticala je i na ekonomski razvoj i na poreske prihode zemalja OECD-a. Prema najnovijim analiziranim podacima (Tabela 2), ukupan broj promena u efektivnim poreskim stopama iznosio je 24. Ovo povećanje može se eksplicitno povezati sa krizom izazvanom pandemijom COVID-19. Posebno su se istakle Italija i Ujedinjeno Kraljevstvo sa značajnim smanjenjem stopa (-6,8%), kao i Sjedinjene Američke Države (-6,4%).

Tabela 2 Promene efektivnog poreskog opterećenja u zemljama OECD-a (u %)

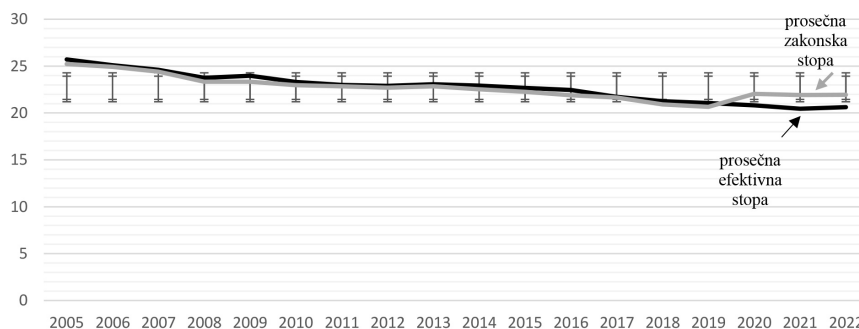
Zemlja	2021	2022
Austrija		1,7
Belgija		1,2
Grčka	-1,8	-0,6
Danska	0,8	
Estonija	-1,9	6,2
Irska	-4,7	3,4
Italija	0,1	-6,8
Japan	-6,6	7,6
Kanada	-0,1	-0,1
Letonija		2,6
Litvanija		3,4
Luksemburg		2,1
Mađarska		-0,3
Nemačka		-1,9
Norveška		1,3
Poljska	0,8	-0,8
Portugalija		6,1
Sjedinjene Američke Države		-6,4
Slovačka		2,2
Slovenija		0,4
Turska	-0,9	5,4
Ujedinjeno Kraljevstvo		-6,8
Finska		
Francuska	-3,4	-2,1
Holandija		0,7
Češka Republika	0,3	
Švajcarska	-1,2	0,7
Švedska	-0,7	
Španija		
Broj promena	13	24

Izvor: Autori

DISKREPANCA IZMEĐU ZAKONSKIH I EFEKTIVNIH STOPA POREZA NA DOBIT KAO OSNOVA ZA RAZVOJ FISKALNE POLITIKE U ZEMLJAMA OECD-A

Ako se izuzmu poslednje dve godine, tokom kojih je kretanje razlike između efektivnih i zakonskih stopa poreza na dobit bilo uglavnom pod uticajem posledica krize izazvane pandemijom COVID-19 i ne pruža precizan uvid u stvarnu diskrepancu između ovih stopa, ne očekuje se da će ta razlika u zemljama OECD-a biti značajna. Slika 2 ilustruje razliku između stopa u zemljama članicama OECD-a od 2005. do 2022. godine. Trend stopa pokazuje kontinuirani blagi pad, što je rezultat poreske konkurencije unutar ove organizacije.

Na globalnom tržištu kapitala evidentna je konkurencija među državama u privlačenju investitora putem poreskih podsticaja i drugih fiskalnih pogodnosti. Određivanjem efektivne poreske stope na odgovarajućem nivou, zemlje članice OECD-a definišu intenzitet poreskog opterećenja i time se uključuju u međunarodnu utakmicu u oblasti korporativnog oporezivanja. Diskrepanca između efektivnih i zakonskih poreskih stopa varirala je tokom posmatranog perioda. Pri tome se može uočiti da je jaz između prosečne efektivne i zakonske stope u zemljama OECD-a znatno uži nego u državama Evropske unije, što ukazuje da OECD zemlje primenjuju strategiju širenja poreske osnovice uz simultano smanjenje poreskih stopa radi stimulisanja ekonomske aktivnosti (European Commission, 2025). Za razliku od EU, u okviru OECD-a u manjoj meri dominira politika u kojoj poreski podsticaji i fiskalne korekcije presudno oblikuju ekonomske tokove, već se više prate teorijski postulati koji teže smanjenju jaza između efektivne i zakonske poreske stope. Iako je ta razlika u OECD zemljama relativno mala, ne može se tvrditi da zakonska stopa nema uticaj na efektivnu poresku stopu bez dodatnih empirijskih ispitivanja. Tabela 3 prikazuje deskriptivne statističke pokazatelje zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit u zemljama OECD-a i predstavlja osnovu za dalje kvantitativne analize njihove međusobne diskrepance.

Slika 2 Devijacija efektivnog od zakonskog poreskog opterećenja u OECD-u (u %)

Izvor: Autori

Tabela 3 Deskriptivna statistika zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit

Varijable	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost $\bar{x}$	Standardna devijacija s
S/2005	8,50	35,00	25,2260	7,09657
S/2006	8,50	35,00	24,9219	6,73985
S/2007	8,50	35,00	24,4071	6,43764
S/2008	8,50	35,00	23,3322	6,45642
S/2009	8,50	35,00	23,3240	6,29999
S/2010	8,50	35,00	22,9791	6,53110
S/2011	8,50	36,10	22,8369	6,68956
S/2012	8,50	36,10	22,6990	6,83257
S/2013	8,50	38,00	22,8393	6,87229
S/2014	8,50	38,00	22,5290	6,86011
S/2015	8,50	38,00	22,2480	6,73490
S/2016	8,50	35,00	21,8836	6,33351
S/2017	8,50	44,43	21,6546	7,53558
S/2018	8,50	34,43	20,9212	5,82891
S/2019	8,50	34,43	20,6567	5,65093
S/2020	8,50	32,00	19,9522	5,57527
S/2021	11,10	31,70	22,2241	5,45158
S/2022	8,50	30,00	20,1876	4,91120
E/2005	12,70	41,70	25,7103	7,74506
E/2006	14,30	41,70	25,0897	7,60777
E/2007	14,30	41,30	24,6000	7,39841
E/2008	12,70	41,30	23,7517	7,05239
E/2009	13,80	41,70	23,9759	7,02143
E/2010	11,80	41,70	23,3103	7,06568
E/2011	12,20	41,70	22,9931	6,95197
E/2012	12,40	40,10	22,8931	6,94946
E/2013	12,10	40,10	23,0655	6,89463
E/2014	13,60	38,30	22,9172	6,85467
E/2015	13,60	38,30	22,6690	6,93872
E/2016	13,60	38,40	22,4621	6,72742
E/2017	11,10	36,50	21,7310	6,66125
E/2018	11,00	34,10	21,2552	5,99533
E/2019	11,10	34,10	21,0517	5,79264
E/2020	11,10	34,10	20,8138	5,64109
E/2021	9,40	34,10	20,3483	5,82480
E/2022	10,80	27,50	20,3931	4,30390

Napomena: S - zakonska stopa; E - efektivna stopa

Izvor: Autori

Podaci iz Tabele 3 ukazuju na nekoliko relevantnih činjenica. Prosečna efektivna stopa poreza na dobit u zemljama OECD-a iznosila je 25,71% u 2005. godini, dok je prosečna zakonska (statutarna) stopa u istoj godini bila 25,22%. Do 2022. godine ove vrednosti su se smanjile, pa je efektivna stopa iznosila 20,39%, a zakonska 20,18%. U 2005. godini evidentiran je raspon efektivnih poreskih stopa od minimalnih 12,70% (Litvanija) do maksimalnih 41,70% (Japan), dok su zakonske stope varirale između 8,50% (Švajcarska) i 35% (Sjedinjene Američke Države). U poslednjoj posmatranoj godini slika se menja - efektivne stope su se kretale od 10,80% (Estonija) do 27,50% (Japan), dok je raspon zakonskih stopa bio od 8,50% do 30%. Vrednosti standardne devijacije, kao sumarnog statističkog pokazatelja, potvrđuju postojanje određenog intervala oscilacija između efektivnih i zakonskih poreskih stopa u zemljama OECD-a, što ukazuje na relativnu homogenost njihovog kretanja u analiziranom periodu.

Analiza podataka ukazuje na to da je u godinama pre krize izazvane COVID-19 virusom postojala veća konzistentnost, dok je tokom krize došlo do izraženijeg razmaka između efektivne i zakonske stope poreza na dobit (Tabela 4). Rezultati Kolmogorov-Smirnov (K/S) testa pokazuju da podaci prate normalnu raspodelu, što opravdava primenu daljih statističkih analiza. K/S test nije statistički značajan ($p > 0,05$), što potvrđuje normalnost raspodele. Rezultati t -testa pokazali su da ne postoji statistički značajna razlika između posmatranih poreskih stopa (Tabela 5).

Tabela 4 Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa normalnosti

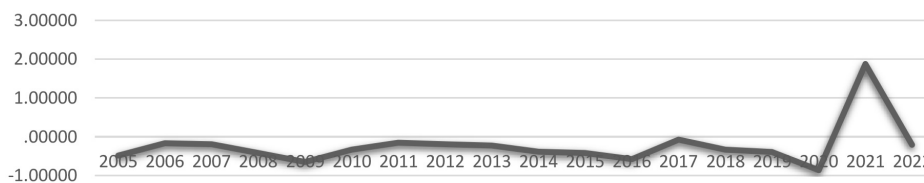
Test/Varijable	S/05	S/06	S/07	S/08	S/09
K/S S	0,582	0,489	0,476	0,642	0,658
Značajnost (dvostrani test)	0,888	0,970	0,977	0,805	0,780
Test/Varijable	S/10	S/11	S/12	S/13	S/14
K/S S	0,561	0,606	0,549	0,357	0,483
Značajnost (dvostrani test)	0,911	0,856	0,924	1,000	0,974
Test/Varijable	S/15	S/16	S/17	S/18	S/19
K/S S	0,611	0,562	0,841	0,883	0,772
Značajnost (dvostrani test)	0,849	0,910	0,479	0,417	0,591
Test/Varijable	S/20	S/21		S/22	
K/S S	0,842	0,750		0,878	
Značajnost (dvostrani test)	0,478	0,628		0,423	
Test/Varijable	E/05	E/06	E/07	E/08	E/09
Kolmogorov-Smirnov S	0,483	0,756	0,689	0,494	0,632
Značajnost (dvostrani test)	0,974	0,618	0,729	0,968	0,819
Test/Varijable	E/10	E/11	E/12	E/13	E/14
K/S S	0,558	0,626	0,599	0,551	0,777
Značajnost (dvostrani test)	0,914	0,829	0,866	0,922	0,581
Test/Varijable	E/15	E/16	E/17	E/18	E/19
K/S S	0,642	0,676	0,673	0,424	0,530
Značajnost (dvostrani test)	0,805	0,750	0,755	0,994	0,941
Test/Varijable	E/20	E/21	E/22		
K/S S	0,645	0,531	0,703		
Značajnost (dvostrani test)	0,800	0,941	0,706		

Izvor: Autori

Tabela 5 Rezultati *t*-testa

Godina	Prosečna vrednost razlike	Standardna devijacija	Značajnost (dvostrani test)
2005	-0,48431	4,86989	0,596
2006	-0,16776	4,92988	0,856
2007	-0,19293	4,77235	0,829
2008	-0,41948	5,04949	0,658
2009	-0,65190	5,13974	0,500
2010	-0,33121	4,95797	0,722
2011	-0,15617	4,86070	0,864
2012	-0,19410	4,68255	0,825
2014	-0,22617	4,87099	0,804
2015	-0,38824	4,54468	0,649
2016	-0,42100	4,84217	0,643
2017	-0,57845	4,78539	0,520
2018	-0,07641	5,44101	0,940
2019	-0,33397	5,49878	0,746
2020	-0,39500	5,27351	0,690
2021	-0,86155	5,75286	0,427
2022	1,87586	3,19516	0,004
2023	-0,20552	4,35447	0,801

Izvor: Autori

Slika 3 Razlike u prosečnim vrednostima efektivnih i zakonskih poreskih stopa u zemljama OECD-a

Izvor: Autori, na osnovu ZEW (2025)

Pri upoređivanju prosečnih vrednosti, važno je istaći da se srednje vrednosti efektivne i zakonske stope poreza na dobit ne razlikuju značajno. Takođe, može se zaključiti da su te razlike znatno manje u poređenju sa onima koje se beleže u zemljama članicama EU. *T*-test za zavisne uzorke otkrio je koji skup rezultata ima više srednje vrednosti. U 2022. godini nije pronađena značajna razlika između poreskih stopa, $t(29) = 0,254$, $p > 0,05$. Međutim, u 2021. godini utvrđena je statistički značajna razlika između stopa, $t(29) = 3,162$, $p < 0,05$.

Veličina razlike u *t*-testu za uparene uzorke, odnosno izračunavanje ili utvrđivanje razlike između ovih stopa, može se sagledati kroz interpretaciju pokazatelja *eta* kvadrat.

$$e_{2021} = \frac{(3,162)^2}{(3,162^2 + 29 - 1)}; e_{2021} = \frac{9,998244}{37,998244}; e_{2021} = 0,26 \quad (1)$$

$$e_{2022} = \frac{(0,254)^2}{(0,254^2 + 29 - 1)}; e_{2022} = \frac{0,064516}{28,064516}; e_{2022} = 0,002 \quad (2)$$

Vrednost koeficijenta u 2022. godini iznosi 0,002, što ukazuje na to da postoji mala razlika između stopa u zemljama članicama OECD-a te godine. Drugim rečima, razlika između efektivne i zakonske stope poreza na dobit u zemljama OECD-a je mala. Tokom perioda od 2005-2022. godine nije uočena značajna razlika između analiziranih stopa, osim u 2021. godini, kada je efektivna stopa značajno odstupala od zakonske poreske stope.

EMPIRIJSKI ASPEKTI ODNOSA IZMEĐU ZAKONSKIH I EFEKTIVNIH STOPA POREZA NA DOBIT U ZEMLJAMA OECD-A

Rezultati korelacione analize, prikazani u Tabeli 6, ukazuju na intenzitet i pravac međuzavisnosti između zakonskih i efektivnih poreskih stopa u zemljama OECD-a. Primena *Pearson*-ovog koeficijenta korelacije, kao parametarskog indikatora linearne povezanosti, pokazuje snažnu i statistički značajnu pozitivnu korelaciju između posmatranih varijabli. U poslednjoj analiziranoj godini vrednost koeficijenta iznosi 0,56 ($p < 0,05$), što potvrđuje da kretanja zakonskih stopa u značajnoj meri determinišu nivo efektivnih stopa.

Ekonomске implikacije ovog nalaza ukazuju da zakonska stopa ostaje ključni reper za formiranje poreskog opterećenja, dok poreski podsticaji i prilagođavanja deluju kao modifikatori koji ublažavaju ili pojačavaju njen stvarni efekat. Drugim rečima, viša zakonska stopa obično vodi i višem efektivnom opterećenju, ali krajnji intenzitet zavisi od obima i strukture podsticaja. Ovakav rezultat sugerise da su poreski podsticaji važan instrument kojim države mogu strateški uticati na jaz između zakonske i efektivne poreske stope, ali u granicama koje ipak određuje zakonski okvir.

U svim posmatranim godinama potvrđena je snažna i statistički značajna pozitivna korelacija između zakonskih i efektivnih poreskih stopa, što potvrđuje postojanje čvrste veze između ovih varijabli. Već u 2005. godini vrednost *Pearson*-ovog koeficijenta iznosila je 0,788 ($p < 0,001$), ukazujući na izrazitu povezanost. U poslednjoj analiziranoj godini, vrednost koeficijenta nešto je niža, ali i dalje signalizira snažnu

Tabela 6 Rezultati korelacione analize zakonskih i efektivnih poreskih stopa

Godina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pirsonov koeficijent korelacije	0,788	0,770	0,771	0,724	0,707	0,737	0,747	0,769	0,750
Značajnost	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Godina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pirsonov koeficijent korelacije	0,780	0,750	0,733	0,713	0,568	0,576	0,474	0,841	0,560
Značajnost	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001	0,009	0,000	0,002

Izvor: Autori

i statistički značajnu korelaciju, što implicira relativnu stabilnost odnosa u dužem vremenskom horizontu. Ovi rezultati sugerišu da se u zemljama OECD-a razlike između zakonskih i efektivnih poreskih stopa javljaju u ograničenom obimu, budući da se kretanja efektivne stope u velikoj meri oslanjaju na zakonski okvir. Istovremeno, pozitivna linearna veza pokazuje da zakonska stopa predstavlja primarnu determinantu, dok poreski podsticaji deluju kao modifikatori koji utiču na konačni nivo efektivnog opterećenja. Drugim rečima, viša zakonska stopa obično se odražava i u višem efektivnom poreskom opterećenju, ali je stvarna jačina tog odnosa uslovljena intenzitetom i strukturom poreskih podsticaja. Manji jaz u zemljama članicama OECD-a u poređenju sa zemljama EU vezuje se za poresku politiku zemalja članica OECD-a. Ove zemlje primenjuju politiku širenja poreske osnovice i snižavanja zakonskih poreskih stopa, dok zemlje EU često zadržavaju veći broj poreskih podsticaja. Takođe, može se zaključiti da u ovim zemljama ima manje korišćenih selektivnih sektorskih poreskih podsticaja u poređenju sa zemljama članicama EU, što smanjuje razliku između efektivne i zakonske stope. Velika razlika između ovih stopa je, međutim, zabeležena za vreme kriza. Uzroci promena u efektivnim stopama tokom kriza (2008, COVID-19), su povezani sa podsticanjem privrednih aktivnosti. Zemlje su uvodile stimulatívne poreske podsticaje (ubrzana amortizacija u SAD, smanjenje stopa u Turskoj i Grčkoj), kako bi podstakle investicije i očuvale likvidnost. Tokom krize COVID-19, mnoge OECD zemlje su privremeno snizile poreze ili odobrile odlaganje plaćanja poreza (Italija, UK, SAD), što je dovelo do rekordnog broja promena efektivnih stopa (Tabela 2).

ZAKLJUČAK

Ovaj rad pruža sveobuhvatnu analizu odnosa između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit u zemljama članicama OECD-a, sa naglaskom na uticaj poreskih podsticaja na ovu dinamiku. Nalazi su posebno relevantni u kontekstu globalnih pomeranja u poreskoj politici, kao što je Inkluzivni okvir OECD-a za rešavanje problema erozije poreske osnovice i premeštanja dobiti (BEPS) koji nastoji da standardizuje korporativno oporezivanje i ograniči premeštanje profita.

Istraživanje naglašava da dobro strukturirani poreski podsticaji igraju ključnu ulogu u oblikovanju ponašanja korporativnih investicija i povećanju ekonomske konkurentnosti. Zemlje koje su strateški implementirale poreske podsticaje, kao što su smanjenje poreskih stopa, poreske praznike, ubranu amortizaciju i poreske olakšice, uspele su da privuku strane direktne investicije i podstaknu inovacije i održiv rast. Međutim, studija takođe identifikuje izazove, uključujući rizik od erozije poreske osnovice i potencijalne gubitke prihoda kada se podsticaji primenjuju preširoko.

Rezultati sprovedenog istraživanja potvrđuju sve postavljene hipoteze i naglašavaju ključnu ulogu poreskih podsticaja u oblikovanju efektivne poreske stope. Prvo, pronađena je statistički značajna razlika između zakonskih i efektivnih stopa poreza na dobit u zemljama OECD-a, što potvrđuje hipotezu H1. Ova razlika ukazuje na prisustvo faktora koji doprinose smanjenju efektivne poreske stope u odnosu na zakonsku stopu, čime se dodatno ističe značaj analize

poreskih podsticaja. Štaviše, analiza je pokazala da poreski podsticaji imaju značajan uticaj na formiranje efektivne poreske stope, što potvrđuje hipotezu H2. Veći broj poreskih podsticaja doprinosi većoj razlici između stopa. Ovo je u skladu sa novijom literaturom o "efikasnosti poreskih rashoda", koja tvrdi da bi podsticaji trebalo da budu redovno proveravani kako bi se osiguralo da ispunjavaju svoje ekonomske ciljeve. Na kraju, potvrđena je pozitivna korelacija između zakonskih i efektivnih poreskih stopa, što je u skladu sa hipotezom H3. Ovaj nalaz implicira da zemlje sa višim zakonskim poreskim stopama obično imaju i više efektivne poreske stope, iako njihova konačna vrednost zavisi od poreskih podsticaja i drugih fiskalnih instrumenata. Štaviše, analiza korelacije potvrđuje snažnu pozitivnu vezu između zakonskih i efektivnih poreskih stopa, što ukazuje da prilagođavanja zakonskih poreskih stopa značajno utiču na stvarno poresko opterećenje za preduzeća. Ovo sugerise da kreatori politike moraju pažljivo dizajnirati i implementirati poreske podsticaje kako bi se postigla ravnoteža između ciljeva konkurentnosti i fiskalne održivosti.

Rezultati istraživanja pružaju značajne uvide za kreatora poreske politike, ukazujući na potrebu da se uskladi upotreba poreskih podsticaja kao instrumenta za podsticanje ekonomskog rasta i očuvanje stabilnosti poreskih prihoda. Kreatori politike treba da prioritetizuju transparentnost (npr. javne registre korisnika podsticaja) i usvoje dinamične okvire za ocenu performansi podsticaja u odnosu na makroekonomske pokazatelje. Efikasan dizajn poreskih podsticaja može doprineti optimizaciji fiskalne politike, smanjenju neefikasnosti i povećanju transparentnosti poreskog sistema. Takođe, jedan od predloga je i usmeravanje poreskih podsticaja ka sektorima sa visokim multiplikatorima (na primer, inovacije, zelene tehnologije).

Ograničenja ovog istraživanja odnose se na agregatni pristup i nemogućnost utvrđivanja dugoročnih veza. Buduća istraživanja trebalo bi da obuhvate mikroekonomski nivo (pojedinačna preduzeća ili sektore) kao i napredne ekonometrijske tehnike koje mogu preciznije identifikovati efekte pojedinih vrsta poreskih podsticaja.

ENDNOTE

- 1 S obzirom na složenost izračunavanja efektivnih poreskih stopa i njihovu netransparentnost, iz grupe OECD zemalja isključene su Australija, Čile, Island, Izrael, Južna Koreja, Meksiko i Novi Zeland. Merenje efektivnog poreskog opterećenja izvršeno je korišćenjem Devereux/Griffith modela (Spengel, Schmidt, Heckemeyer, Nicolay, Bartholmeß, Ludwig, Steinbrenner, Buchmann, Bührle, Dutt, Fischer, Spix & Stage, 2020).

REFERENCE

- Appelt, S., Bajgar, M., Criscuolo, C., & Galindo-Rueda, F. (2025). *How effective are R&D tax incentives? Reconciling micro and macro evidence* (CEP Discussion Paper No. CEPDP2071). Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science.
- Brauner, Y. (2013). The future of tax incentives for developing countries. In Y. Brauner & M. Stewart (Eds.), *Tax, law and development* (pp. 25-56). Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- Callihan, D. S. (1994). Corporate effective tax rates: A synthesis of the literature. *Journal of Accounting Literature*, 13, 1-43.
- Crespi, G., Giuliodori, D., Giuliodori, R., & Rodriguez, A. (2016). The effectiveness of tax incentives for R&D+i in developing countries: The case of Argentina. *Research Policy*, 45(10), 2023-2035. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2016.07.006>
- Đurović Todorović, J., Đorđević, M., Mirović, V., Kalaš, B., & Pavlović, N. (2024). Modeling tax revenue determinants: The case of Visegrad group countries. *Economies*, 12(6), 131. <https://doi.org/10.3390/economies12060131>
- Đurović Todorović, J., Ristić Cakić, M., & Starčević, V. (2022). Economic growth and tax components: An analysis of corporate income tax incentives and their impact on the economic growth in Serbia. *Teme*, 46(2), 541-559. <https://doi.org/10.22190/TEME210521028D>
- Đurović Todorović, J., Đorđević, M., & Ristić, M. (2018). Estimating the determinants of tax evasion using empirical data. *Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo*, 1(16), 11-19. <https://doi.org/10.7251/zrefis1716011d>
- Easson, A. J. (2004). *Tax incentives for foreign direct investment*. Alphen aan den Rijn, NL: Kluwer Law International.

- European Commission. (2025). *Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway* (2025 edition). Publications Office of the European Union.
- Gligorić Matić, M., & Jovanović Gavrilović, B. (2022). The measurement and analysis of economic growth dynamics in European countries. *Economic Horizons*, 24(2), 109-128. <https://doi.org/10.5937/ekonhor2202119M>
- International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, & World Bank. (2011). *Supporting the development of more effective tax systems: A report to the G-20 Development Working Group*. International Monetary Fund.
- Ivanov, I. (2019). Tax incentives for keeping and attracting highly skilled workers: The case of Serbia. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, 67(4), 173-199. <https://doi.org/10.5937/analipfb1904173i>
- Kigen, K. T. (2011). *The effect of tax incentives on exchequer revenue mobilization: A case of the top 25 taxpayers in Kenya* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Nairobi.
- McIntyre, M. A. (2017). Tax incentives: To use or not to use? In T. Alleyne, I. Ötker, U. Ramakrishnan, & K. Srinivasan (Eds.), *Unleashing growth and strengthening resilience in the Caribbean* (pp. 101-122). International Monetary Fund.
- Ristić Cakić, M., Kalaš, B., Đurović Todorović, J., & Đorđević, M. (2025). Economic drivers of tax revenue: insights from European economies. *Post-Communist Economies*, 37(5), 499-515. <https://doi.org/10.1080/14631377.2025.2461929>
- Sapar, J. F., & Kusuma, E. R. H. (2025). Effectiveness of tax incentives in increasing investment in green technology and green energy. *Advances in Taxation Research*, 3(1), 54-67. <https://doi.org/10.60079/atrv3i1.459>
- Schaffer, M. E., & Turley, G. (2019). Effective versus statutory taxation: Measuring effective tax administration in transition economies. In M. Cuddy & R. Gekker (Eds.), *Institutional change in transition economies* (pp. 145-175). Ashgate Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4324/9781315188287-8>
- Spengel, C., Schmidt, F., Heckemeyer, J. H., Nicolay, K., Bartholmeß, A., Ludwig, C., Steinbrenner, D., Buchmann, P., Bührle, A. T., Dutt, V., Fischer, L., Spix, J., & Stage, B. (2021). *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: Project for the EU Commission TAXUD/2020/DE/308: Final report 2020*. European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union.
- Šimović, H., & Bratić, V. (2009). Efficiency of tax incentives in Croatia. In A. Prašević, B. Cerović, & M. Jakšić (Eds.), *International Conference on Economic Policy and Global Recession* (pp. 157-166). Belgrade: Faculty of Economics of the University of Belgrade.
- Viet Le, T., & Eliot, K. (2023). The effects of income tax on the unemployment rate in the United States. *Economic Horizons*, 25(2), 135-148. <https://doi.org/10.5937/ekonhor2302135l>
- Yin, H., Zhang, L., Cai, C., Zhang, Z., & Zhu, Q. (2025). Fiscal & tax incentives, ESG responsibility fulfillments, and corporate green innovation performance. *International Review of Economics & Finance*, 98, 103838. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.103838>
- Zee, H. H., Stotsky, J. G., & Ley, E. (2002). Tax incentives for business investment: A primer for policy makers in developing countries. *World Development*, 30(9), 1497-1516. [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(02\)00050-5](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(02)00050-5)
- Zeng, S., Ji, M., & Huang, X. (2025). An empirical study on the impact of tax incentives on the development of new energy vehicles: Case of China. *Energy Policy*, 198, 114452. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2024.114452>
- Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW). (2025). *Devereux/Griffith model*. <https://www.zew.de/en/research-at-zew/corporate-taxation-and-public-finance/research-areas/corporate-taxation-and-tax-location-analysis/devereux/griffith-model>

Primljeno 12. aprila 2025,
nakon revizije,
prihvaćeno za publikovanje 13. decembra 2025.
Elektronska verzija objavljena 25. avgusta 2026.

Jadranka Đurović Todorović je redovni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu, Republika Srbija. Postdiplomske studije završila je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a doktorirala je na Univerzitetu u Nišu 2001. godine. Njene oblasti stručnog interesovanja obuhvataju javne finansije, monetarnu politiku i ekonomski razvoj.

Marina Đorđević je redovni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu, Republika Srbija, na Katedri za nacionalnu ekonomiju i finansije. Doktorirala je ekonomiju na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu 2009. godine. Njene oblasti stručnog interesovanja obuhvataju javne finansije, monetarnu politiku i ekonomski razvoj.

Milica Ristić Cakić je asistent na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu. Doktorirala je ekonomiju na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu. Njena oblast stručnog interesovanja obuhvata javne finansije i oporezivanje.

Branimir Kalaš je doktorirao na Ekonomskom fakultetu u Subotici, Univerziteta u Novom Sadu. Član je Srpskog fiskalnog društva, nacionalne grane Međunarodnog fiskalnog udruženja (IFA). Njegove oblasti interesovanja su javne finansije i oporezivanje.

UNDERSTANDING THE DIFFERENCE BETWEEN THE STATUTORY AND EFFECTIVE CORPORATE INCOME TAX RATES: THE ROLE OF TAX INCENTIVES IN THE OECD COUNTRIES

Jadranka Đurović Todorović¹, Marina Đorđević¹, Milica Ristić Cakić¹ and Branimir Kalaš²

¹*University of Niš, Faculty of Economics, Republic of Serbia*

²*University of Novi Sad, Faculty of Economics in Subotica, Republic of Serbia*

This study examines the gap between statutory and effective corporate income tax rates, with tax incentives identified as a key factor contributing to this divergence. The objective is to quantify the gap and analyze the relationship between statutory and effective rates in the OECD countries during the period from 2000 to 2022. The methodological framework is based on the Devereux-Griffith model and employs descriptive statistics, t-tests, and correlation analysis. The empirical results demonstrate that tax incentives significantly shape the effective tax rate, thereby contributing to its deviation from the statutory rate. The analysis confirms a positive correlation between the two rates and identifies statistically significant differences in certain years. The findings contribute to the literature on tax policy and provide practical guidelines for policymakers aimed at reducing the gap between rates and improving the transparency of tax incentives.

Keywords: corporate income tax, statutory tax rate, effective tax rate, tax incentives, OECD countries

JEL Classification: H25, H32, O38